

Raz v Sudáne pôrody nebudú zabíjať aj **VĎAKA** Slovákom

Do detskej ambulancie v Mapuordite vbehol muž. Mal prestrašený výraz v tvári, ktorý hovoril za všetko. V krátkom závese za ním prišli jeho príbuzní, nesúc na rukách dieťa v bezvedomí. Bolo to dievčatko, malo krčce.

Slovenský lekár pracujúci v Južnom Sudáne sa musí naučiť veľmi rýchlo rozpoznávať, či je dieťa v kritickom stave. Najčastejšie je to pre komplikovanú maláriu v pokročilom, „mozgovom“ štádiu. Malária je aj napriek účinnej liečbe stále najväčším zabijakom detí vo veku do päť rokov. V ambulancii v tomto prípade nie je veľa času na otázky, preto sa zaujíam len o výskyt horúčky, stratu vedomia a trvanie choroby. Dievčatku okamžite zavádzame infúziu, tíšime krčce. Laboratórium zakrátko potvrdzuje našu predbežnú diagnózu, lieky podávame priamo do žily. Stav dievčatka sa však nemení, zakrátko v agónii krčcov zomiera. Prišli príliš neskoro.

STRATIL DVE DCÉRY V JEDNOM DNI

Až teraz je čas na to, aby som prehovoril s otcom. Azda do udalosti vnesie viac svetla. Začínam podávať ruky. Silný muž mi vyrozpráva príbeh, ktorý je taký typický pre Južný Sudán, najmladší štát sveta, kde

Slovenský lekár
Ján Bodo ošetruje pacienta
v ambulancii v Mapuordite.
FOTO: MATÚŠ KRČMÁRIK

neexistuje prakticky žiadna infraštruktúra. Dcéry – dvojčičky sužovala vysoká horúčka, nevládali jesť ani piť. Rodina sa vydala na púť, až keď jedna z nich stratila vedomie. Nesúc deti na rukách putovali dva dni, noc prečkali v buši. Už vtedy obe dcéry trpeli opakovanými záchvatmi a bezvedomím. Prvé dievčatko dodýchalo ešte pred príchodom do Mapuorditu. Vystrašený otec utekal do nemocnice napred. Počas jedného dňa otec stratil obe dcéry a rovnako aj svoje bohatstvo. Dcéra má totiž v Južnom Sudáne pre rodinu veľkú

hodnotu. Jej predajom budúcemu ženichovi za stádo kráv sa otvorí cesta k ženbe jej bratov a k zabezpečeniu jej rodičov na starobu.

NEMOCNICE SÚ, VŠAK NEDOSTUPNÉ

Často sa stáva, že smrteľne choré deti sa do nemocnice ani nedostanú. Prvou reakciou na chorobu je totiž väčšinou šaman. Ľudia majú tradičné zvyky zakorenené hlboko v sebe, berú to ako samozrejmosť. Profesionálni lekári prichádzajú na rad až vtedy, keď šaman nepomôže,

SLOVENSKÉ ORGANIZÁCIE V JUŽNOM SUDÁNE

realizujú projekty v oblasti zdravotníctva, vzdelávania a rozvoja vidieka. V sektore zdravotníctva majú dlhoročnú skúsenosť Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity a Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave. Zdravotnícke projekty s podporou SlovakAid realizuje aj organizácia MAGNA Deti v núdzi. Projekty zamerané na vzdelávanie realizuje o. z. SAVIO a o. z. eRko – HKSD. Otázkami rozvoja vidieka sa doteraz vo svojich projektoch zaoberali aj Nadácia Integra a ADRA Slovensko.

väčšinou po niekoľkých dňoch. To už však môže byť príliš neskoro, z malárie, ktorá sa dá efektívne liečiť, sa stáva zabijak. Južný Sudán trpí nedostatočným zdravotným povedomím, malým počtom lekárov (jeden, dvaja na sto tisíc obyvateľov) a prakticky neexistujúcimi cestami. Ľudia vedia, že v krajine sú nemocnice, kde im pomôžu, ale pre mnohých sú nedostupné. Cestovať dva dni pešo s ťažko chorým dieťaťom môže niekedy pacientovi viac poškodiť, ako pomôcť. Cesty sa v krajine stavajú pomaly a neefektívne. Predražene, často korupčne. Silné dažde a ťažké nákladiaky ich každoročne opäť ničia. A bežní ľudia nemajú džípy, bez ktorých sú miestne cesty neprejazdné. Luxusom je malá motorka či bicykel, občas lokalitu

prejde dodávka plniaca služby autobusu, no najbežnejšou realitou je jednoduchá chôdza. Možno práve vďaka nej si Juhosudánci udržujú krásnu štíhlu postavu, rovný chrbát a dobrú náladu. Obézneho človeka v krajine nenájdete.

NA DOBREJ CESTE

Odsúvanie zdravia na posledné priečky v hodnotovom rebríčku obyvateľov Južného Sudánu súvisí so spôsobom života. Ich celodennou aktivitou je zabezpečenie základných životných potrieb ako voda, jedlo, drevo na oheň. Rokmi vojny poznačená krajina má najhoršie parametre detskej úmrtnosti na svete, je na čele krajín, kde zomiera na následky komplikácií pôrodov či potratov najviac žien. Situácia sa však mení k lepšiemu. Stále viac detí chodí do školy. Vznikajú technické školy, vďaka ktorým raz nebude treba dovážať na každú prácu robotníkov zo zahraničia. Studujú aj noví lekári, ktorí by v budúcnosti mohli nahradiť tých z neziskových organizácií. Slovenskí lekári, učitelia, sociálni pracovníci a dobrovoľníci, ktorí v krajine pôsobia od roku 2001, prispievajú k podpore zdravia, vzdelanosti, aby raz Južný Sudán mohol stáť na pevných základoch zdravého dorastu, a nezabíjali v ňom malária, besnota, pôrod či vojna.

JÁN BODO

Autor je lekár, doktorand, ktorého do Mapuorditu vyslala Trnavská univerzita
MATÚŠ KRČMÁRIK
Autor je novinár

SPRAVODLIVÉ ceny prinášajú lepšie orechy

„Pred niekoľkými rokmi som rozmýšľal nad ukončením pestovania orechov, no vďaka spravodlivým cenám môžem teraz svoje vnúťatá poslať do školy,“ hovorí Mwangoji, farmár z oblasti Taita v juhovýchodnej Keni. V roku 2005 dostal za kilo svojich orechov 50 kenských šilingov, no v roku 2006 došlo k zníženiu cien a za kilo makadamových orechov dostal len osemnásť šilingov. Ak je cena nižšia ako 30 šilingov, Mwangoji je v strate. Rozhodol sa preto, že ďalší rok peniaze neinvestuje do hnojenia a zalievania. V nasledujúcom roku sa cena orechov prepadla na pätnásť šilingov za kilo.

Organizácia Ten Senses, slovenský priekopník vo Fair Trade, začala v roku 2009 spolupracovať s Mwangojim a ďalšími 270 farmármi. Po roku a pol dostalo združenie farmárov certifikáciu, čím vzniklo prvé certifikované Fair Trade združstvo pestovateľov makadamových orechov. Mwangoji pracuje ako

predseda tohto združstva.

Podľa pravidiel Fair Trade má skupina pestovateľov z Taity garantovanú cenu 35 šilingov za kilogram makadamových orechov, aj v prípade, že ich cena klesne. Keňa je jedným z najväčších producentov kvalitných makadamových orechov na svete. V roku 2010 dosiahli členovia združstva Taita Fair Trade nárast príjmov o 20 % vďaka stabilným cenám a lepším produktom. Dopyt po oreškoch od spotrebiteľov v Európe alebo Amerike ešte stúpol. Spoločnosť Ten Senses navyše prispieva sumou päť šilingov za kilogram na prevádzkové náklady združstva a ďalších päť šilingov dostáva komunita na podporu projektov ako je stavba škôl, ciest, studní či nemocníc. Ten Senses tiež poskytuje pestovateľom tréningy a pestovateľskú podporu, vďaka ktorej môžu farmári vyrábať lepšie produkty.

ALLAN BUSSARD

Autor je riaditeľ slovenskej Nadácie Integra a predseda združstva Integra Co-op

Chcete ochutnať FAIR TRADE kávu z Kene?

Troch vyžrebovaných čitateľov, ktorí správne odpovedia na nasledujúce otázky, odmeníme čerstvou kávou, vďaka ktorej majú farmári v Keni dôstojný život. Odpovede na otázky, ktoré nájdete v prílohe, zasielajte e-mailom na adresu: info@mvro.sk, do 16. 12.

1. Čo znamená pozlátenie pilulky?
2. Kto je to vnútorný vysídlenec?
3. Čo je burka?

Platforma mimovládnych rozvojových organizácií je strešnou organizáciou 31 slovenských mimovládnych organizácií, ktoré sa zaoberajú najmä zahraničnou rozvojovou a humanitárnou pomocou.

Viac sa dočítate na www.mvro.sk.

ĽUDSKÉ PRÁVA CEZ OBJEKTÍV

VÍTAZNÁ fotografia
Zavrieť oči a spať, Kibre Mengist,
Etiópia 2010.
FOTO: P. NOVÁKOVÁ

Prvý ročník fotografickej súťaže pre amatérov a profesionálov s názvom „Ľudské práva v rozvojovej spolupráci“ pripravila v tomto roku Platforma MVRO v spolupráci s PDCS.

Tridsať najlepších súťažných fotografií je od októbra do decembra vystavených v rámci putovnej výstavy v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach. Podrobný zoznam miest a diskusných podujatí na tému ľudsko-právneho prístupu k rozvoju nájdete na stránke fotosutaz.mvro.sk.

Druhý ročník fotosúťaže zameranej na rozvojovú pomoc bude organizovaný v roku 2012.

Platforma MVRO podpísala Kódex používania obrazových materiálov a podávania správ (www.mvro.sk/kodex). Svoje výhrady môžete zaslať na: kodex@mvro.sk

Príloha „Ľudské práva v rozvojovej spolupráci“ bola vydaná Platformou MVRO a PDCS v rámci projektu „V4 Aid- United Support for Millennium Development Goals“, finančne podporeného Európskou komisiou a kofinancovaného z prostriedkov SlovakAid.

Názory v článkoch nemusia odrážať oficiálne názory Európskej komisie a SlovakAid.